In famã alienam irrunt.

ne cognoſcantur mendacia: ventum enim perſequentur, licèt obruantur. Cum huiuſmodi malignitatis propoſito, umbræ tantùm corpus inapprehenſibile apprehenditur. Cur ad umbram, quæ quidem ſine corpore cognoſcitur? Quippe umbra, ex caligine nigredinis, mendacijs fotis: igitur totus ſcopus in obſcuritatem tetricam veritatis. Hinc David Numini clamat: *Reſtitue animam meam à malignitate eorum.* Genebrard. & Maluend. *Honorem meum.* Equidem erga detractam honoris famam, eſt omninò malignitas, & venditur uti veritas. *Reſtitue.* Ergo honor vel mendacijs, vitijs iam illorum malignitate evolavit: ideo cor pravum umbræ caliginem furenter apprehendit: propoſitum ergo, ut honorem malignitas tollat; quippe etiam mendacia cognoſcendo denigrat. Redivivus videtur Sylla, de quo Valer. Maxim. *lib. 9. cap. 3. n. 8. Convulſo pectore* (inquit) *ſpiritum cruore ac minis miſtum evomuit. Alita miſerijs reipubl. impotentia furens: igitur in dubio eſt; Syllàne prior, an iracundia Syllæ ſit extincta.* Unde igitur tot privilegia continuata abuſi honoris? Maxima nim peccandi illecebra, ſpes inconcuſſa impunitas: quapropter Terentius, d. v. 74. ait:

Pſal. 34 17.

Et malignitem vomunt.

Valer. Max.

Terent.

Deteriores omnes licentià fiunt.
Non pudor, ubi non timor.

DIDASCALIA IV.

Dilationem operis qui amat, in opere cæſpitat.

Heſiod.

1 CAnit Heſiodus in *Scuto Hercul.* v. 97. Minimè delectat quod vel peccator pœnitens facit, ſed quod feciſſe vellet: nihil enim illi in cordolium punget, atque negotium faceſſet in ſanitatem vulnerum; ſi quod faciendum, iam factum. *Venit hora & nunc eſt*: dicit noſtra Tautologia. *Veniet hora, & nunc eſt*: legitur ex Syro & Caietano. Venit quod veniet? Implicatio fit. Non eſt, quia quod veniet, etiam *Nunc.* Cognoſcit peccator indigere pœnitentià, ut fletu aboleantur crimina. In articulo mortis eſt omninò ſuſpicioſa; quippe neſcitur, an oriatur gemitus ex dolore mortis, vel ex horrore criminis. Veram de peccatis ipſis lachrymis exprimit pœnitudinem; qui fleverit ante mortem: & in pœnitentiam veram ſignatur præſens, quod futurum eſt; ut quod futurum, fiat nunc: etenim hora nunc in vera pœnitentia, antequàm venerit hora; quippequàm nunc fieri oportet, ut ſit factum exactè cùm hora venerit: nec in opere cæſpitet, qui quod faciendum in pericula differt: experietur itaque præcipitem, irrevocabilem ruinam, ſi non proſpexerit caveam; eritque ex dubijs lachrymis lachryma; ſi expectat ſocors donec fodiatur peccatori fovea. Dicit vel Epictetus *Enchirid.* Lect. 47.

Ioan. 4. 23.

Pœnitentia in articulo mortis ſuſpicioſa.

Et omnium vita dilatione perit. Epictet.

2 Obijcit pericula Monachorum Legislator. *Ideo nobis* (inquit *Prolog. Regul. S.*) *propter emendationem malorum huius vitæ dies ad inducias relaxantur: ne metuendus Dominus, irritatus malis noſtris, ut nequiſsimos ſervos perpetuam tradat ad pœnam, qui eum ſequi noluerint ad gloriam.* Peccata conſcientiam nonnumquàm vellicant, atque vellicatu mordicant, qua punctione pharmacum læſus quærit; ſed frequenter in mores ratione damnatos natura recurrit, & delicijs, ſeu potiùs illecebris trahitur, atque ſpe temporis in damnationem traducitur, fluctuante inter extrema iudicio, ferè ſine libertate pravo dominante affectu; quo miſerè in mare verticoſum lactatur, cognoſcendo periculum, ubi ſummergitur. Pugnam tunc rationis & voluptatis erga dubij confidentiam temporis, diaboli dolo, & exitu infauſto; ſignat vel Ethnicus *Satyr.* 5. à verſ. 151.

S. Benedict.

Imò periculoſa.

Vive memor lethi: fugit hora, hoc quod loquor, inde eſt.
En quid agis? Duplici in diverſum ſcinderis hamo:
Hunccine, an hunc ſequeris? Subeas alterius oportet
Ancipiti obſequio dominos, alternus oberres.
Nec tu cùm obſtiteris ſemel, inſtantique negaris
Parere imperio; Rupi iam vincula, dicas:
Nam & luctata canis nodum arripit. Aſt tamen illi
Cùm fugit à collo trahitur pars longà catenæ.
Cave, citò hoc credas; Iubeo; finire dolores
Præteritos meditor.

Perſius.

Tergiverſatio ex conſuetudine & ſtimulis conſcientiæ.

At quid ex huiuſmodi colloquio libido, & inolita conſuetudinis appetitus prævaricatio?

Indulge Genio, carpamus dulcia: noſtrum eſt
Quod vivis. Cinis & Manes & fabula fies.

Hæc ſuggerit vita præſens, fugax doloris, dum peccator teritur inter ſaxum & ſacrum &

Tempus peccator quod habet deſpicit: atque non futurum cupit.

& odio & amore criminum; ſocordiàque monita prętermittit rationis, ut impetè cadat præceps, & tempus amiſſum miſerabilis cupiat, ac miſerabilior non inveniat, ſatagens emergere (quin fugiente tempore ſe poſsit effugere) ut valet; quippè vitiorum ſemina ſecum gerit: & dum expectat adhuc, quòd tempus, tempus ſit, venit & repentè nox. Venit igitur nox abſque ulla luce, quando nemo poteſt operari.

3 Petijt famelicus Aſſertor N. è ficulnea ficus, ut refocillaretur anima, at non ſunt ficus in ficulnea, licèt promitteret fructum, pompoſitate ſoliorum. Unde iratus ait: *Numquam ex te fructus naſcatur.* Ita factum. De alia ficu ſterili iudicium in eradicationem fit, & cultoris precibus, vel ſterilis, ſtat; & prætermittitur, quia expectat, quod dato tempore fructum faciat. Duplex hiccine ficulneæ articulus deſignat in pravis ſterilitatem virtutum, & impœnitentiam criminum; quam ob cauſam de illis monet Chriſtus agere pœnitentiam: v. 5. Hic Iſidor. Peluſiota, *lib. 3. Epiſt.* 7. ſubdit: *Conſervare ficum, cum alteram maledixit, rigorem ſonat.* Tribuere tempus, ut poſsit ferre fructus, in quo pietas floret maxima, eſt iudicis iracundia; cùm ille alius creditori dixerit, alieno gravatus ære: *Patientiam habe in me & omnia reddam tibi?* Hac utique & non alia cauſa, ſterilitatis conſummatà impœnitentia: igitur exactor patientiam in debitorum ſolutionem habuit, & debitor impœnitens nihil reddidit. Ficum Chriſtus à longè vidit & eius folia; venitque, *ſiquid fortè inveneret in ea.* In ea ſi quid, nec quid eſt. Aliquid ſi fortè quæſivit, ſed nihil invenit: ficumque ingratam vindex iuſtus areſacit; quia habuit tempus præ foliorum pompa ad vanitatem vitæ, ſed nequaquàm in fructum penitentiæ.

Matth. 21. 19.
Luc. 3. à 6.

In pœnitentiam relaxatio temporis, ſignũ quandoque rigoris.

Iſid. Peluſ.

Matth. 18. 16.

Marc. 11. 13.

4 Ulteriùs. Non vult iudex mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & converſione vivat. Hinc quotidie criminum pœnitentiam expectat: expectandoque, ac ficum ſervando ficum rigore punivit; quia expectatione nil reddidit, potrito tempore in fructum, ad vanitatem viridantium foliorum: igitur nec fructum, nec quid pertulit; cùm ſociam ficulneam eadem cauſa areſactam vidiſſet. Rigor irruit in temporis crediti abuſum: & quod clementiæ in ſupplicium fuit converſum, excludentis ad iuſtitiam divinam, omninò miſericordiam; quia ad damnationem iuſtificaverat cauſam. Dum alteram maledixit, in alterius conſervationem rigorem oſtendit. Fuit reſervata, ut ageretur ſterilitatis pœnitentia. Nihil protulit, nihil in utilitatem pertulit: expectaque eſt ſeveram auſteritatem, à quo receperat in fructum conſervationem; quippe ſtatus prioris nulla fuit facta converſio, etiam in exemplum alterius viſo ſupplicio. Denique. Non in vanum objicitur ficcum articulus, ſed, quia hora eſt, ut in frugem peccatoris redeat pectus. Hic expectat mortis articulum, quo non eſt tempus ficorum. Iudex quærit, verùm ficus nihil habet, ut peccator reſipiſcat, antequàm mors præviâ ægritudine adveniat: igitur ficus animæ in criminum pœnitentiam fructificare non valet, dum defectu vitæ areſcit. Si hoc tempus in pœnitudinem à peccatore expectatur; numquàm fructus radice cordis naſcetur: etenim plerumque pœnitet, quippe circumdederunt dolores mortis, nequàquam cruciatus criminis. Quia non huius odium, de dolore propter mortem concepto, ſenſim irrepit faſtidium: placetque iterùm quod diſplicuit, ſi periculum mortis vita forſitan evaſit. *Supereſt* (inquit Plin. *lib. 7. Epiſt.* 10.) *ne rurſus, quod damnaſſe dicitur, placeat: agatque pœnitentiam pœnitentiæ ſuæ.* Fallitur temporis confidentià, ſimulque doloris criminis larvà; quaſi facere nonnumquàm poſsit, quod ſemel fecit: perperamque poterit facere, cuius pœnituit feciſſe. Mala ergo in dilatione fiducia, quia non pœnitentiæ inducitur pœnitentia. Appoſitè Mantuanus, de *Acedia*, v. 35. ſuccinit:

Deſeri ubi fructum expectat, nullum capiat.

Etiam viſo in alterum ſupplicio nulla cõverſio.

Plin.

Huic geminæ comites Spes & Matanœa, doloris
Conſcia perpetui.

Mãtuan.

5 Sumitur ex fructu ventris metaphora & aptè, ad agendos fructus dignos pœnitentiæ; ne pœnitentia ſint digni, qui addicti criminum ſatisfactioni: ampliuſque tempus vel in dolore deſideret error; ut denuò plangatur ex vulnere dolor. Saram apud virum commendaverat pulchritudinis decus, ſed ſterilis erat, nec habebat liberos; habitura tamen, ut promiſerat Dominus. Et illa & Abraham erga fructum deſponderant animum. Erant enim ambo ſenes, provectæque ætatis. Unde Deus viro faveret, ſpemque abolitam pectore reciperet, illi dixit: *Tempore iſto vita comite, habebit filium Sara uxor tua. Quo audito, Sara riſit.* Si ipſa ſe riſit, quis crederet? Tandem, tandem *concepit & peperit filium in ſenectute ſua, tempore quo prædixerat ei Deus*:.. *dixitque Sara: Riſum fecit mihi Deus. Quicumque audierit, corridebit mihi. Quis auditurus, crederet?* En articulus illorum, qui criminum pœnitudinis protrahunt fructum uſque in ſenectam & ſenium: equidem etſi amen-

Geneſ. 18. 10.

Ibid. c. 21. à 1.

Vel qui fructũ captat, de fructu dubitat.

amentiæ caput dolet, ellevorum ſerò venit: ſępeque fruſtrà, quippe innolevit amentia, inveterataque habitibus ægritudo, pectoris ictu non expellitur à cerebro. Conſtat enim ex articulo: in ſenectute Sara ſanè tulit fructum, ſed per miraculum.

6 *Quis crederet*? ipſa nicit. Fructum habet: & extra fidem etiam ipſe viſus fructus; quippe tempus ſenectutis non eſt opportunum tempus. Mores utique diuturnè contractos, tempore longo nutritos, haud creditur facilè, mutari, ac poſſe, in carioſa ſterili ſenectute. Adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedet ab ea. *Omniæ hominum negotia* (infit Seneca de *Tranquill. animi*, cap. 15.) *ſimilia initijs eſſe; nec vitam illorum magis ſanctam aut ſeveram eſſe, quàm conceptos incohatos.*

Senec.

Agitur animus in noctem, & everſis virtutibus, quas nec ſperare licet, nec habere; tenebræ oboriuntur. Unde de Sylla, Plutarchus ait: *Scenicum & ridiculum iuvenilibus annis magno amore complexus; longiùs provectus eſt, eo in dies ſecum floreſcente morbo.*

Plutar.

Haud tempus fructus, ſterilitatis tempus.

Morbi, ætate floreſcente, curatio non creditur ſenectute. Quis credet? Qui ex fructu, morum mutationem videt. At cæſpitat fides, vel dum opus coram oculis: equidem cum conſuetudo gravet, vel cum fide nemo credit; ut patet fecundâ Sarâ, cuius felicíſsimi partus videtur fœtus, verùm non creditur partus. Hinc Euripid. in *Hippolyt.* v. 1144. accinit:

Euripid

O infelix, miſera mater! Heu,
Filium fruſtrà peperiſti.

Peperit & feliciter, fœcunditatis habens pignus: ſed cùm in ſenectute ſterili pateret fructus; miſcera dicitur, & infelix nominatur, cùm non prodeſſet, quaſi numquàm peperiſſet. *Non parturivi, & non peperi, & non nutrivi iuvenes, nec ad incrementum perduxi.*

Iſai. 23. 4.

Si iuvenes habuit, utique parturivit. In ſenecta fructus tulit iuventutis; ſed inhabiles ad incrementa virtutis & perfectionis: iureque parturiens inficiatur, quod habetur, ne expectemus tempus invalidum ſenectutis, ut naſcatur reſipiſcentia à peccatis: equidem ſi alijs ex rebus in angore mœret cor; neſcitur in fructibus pœnitentiæ, cuius & qualis virtutis ſint: an nati, nati; an parti, vivi vel mortui; quippe creperum, ubi præter criminis dolorem, pericula inſtant, an ad gratiam conſequendam, fructus valeant, vel non valeant.

Vel concepto pœnitentiæ fœtu, dubitatur de partu

7 Haud alio intuitu poſt fidem dubiam, etiam poſt fructus conceſſat gratiam; dicit Sara: *Riſum fecit mihi Deus.* Erat in tempore ſenectutis, illuduſque vixerat ſterilis. Quod ſingulare; ipsà novitate deſervit admirationi; riſus cauſæ: & quod alienum à ſenecta videtur, uti riſus deſignatur; ut eluceat in ſenectute, quàm difficili, ferre fructus pœnitentiæ: quamdoquidem quod uti mirabile, meritò celebratum, in ipſo plauſu erat riſus argumentum. Dialecto noſtrà: *Era materia de riſa. Quo audito, Sara riſit.* Plus vidit, quàm ex ſe concepit. Extra communem regularem naturę ſeriem, ſingularem contrariam experitur conditionem. Videt ſenectutis fructum: riſumque dicit ex fœcunditate factum; quoniam ſi ad pœnitentiam iſthæc tempora expectantur, fructus huiuſce virtutis in hac ætate ridentur. Quid ſi ab alijs ridetur, vel irridetur, dum ipſa Sara ſe fœcundam ætate in illa miratur? Denique. *Quicumque audierit, corridebit mihi*; ſubdit: ideſt, gratulabitur. Unde? Ex Numinis conceſſo dono, quo refloruit ex ſterilitate naturæ conditio: equidem cùm id temporis aliena morum mutatio, qui audierit, vel ridebit, vel benevolus plaudet: illa enim ætate ſi ad fructum doloris, pœnitens mutatur cor; vel riſus, vel gratia Dei. Gratuletur ergo parturienti, quiſquis audierit, de conceſſa gratia: igitur maxima Numinis dona, infœcunda ætate, ſterili ſenectute, ferre fructus pœnitentiæ.

Et tēpus extra tēpus.

Semper miraculum.

8 Si præſentem tactum ut miraculum aſpicimus; qui ad pœnitentiam tempeſtivam expectamus? In miraculum? Nec prævidemus periculum? Certùmine craſtinum? Error. Fac (inquit Seneca, Epiſt. 1.) *ita fac, vindica te tibi: & tempus, quod adhuc aut auferebatur, rut ſurripiebatur, aut exciderat, collige & ſerva. Sic fiet, ut minus ex craſtino pendeas, ſi hodierno manum inieceris. Dum differtur vita, tranſcurrit.* Quid ergo de incerto tibi promittis, ſi nihil habito facis? Quod modò non fit, non fiet. Deus exaudiet? Nequaquàm obſequia movent.

Senec.

Error tempus expectantis.

Tam facilem dicas, votis ut præbeat aureum?
Quis ſcit, an adijciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora, Dij Superi?

Horat. Satyr. 12 à v. 22.

Quid ergo? Eritne morum mutatio? *Craſtinum ſi adiecerit Deus* (ſubdit Stoicus, *Epiſt.* 12.) *læti recipiamus. Ille beatiſsimus eſt, & ſecurior ſui poſſeſſor, qui craſtinum ſine ſolicitudine expectat.* Expectat ſine ſolicitudine, qui ad frugen minimè pendet à craſtini expectatione: aliàs quin quod expectat, haberet, ſe in perniciem expectans expectaret: commodaque criminum pœnitudinis ignorat, qui non tempus ſed ſe expectat. Carpit Perſius, Satyr. 3. à v. 57.

Senec.

Non in hac errore tēpus expectat ſed ſe.

Pœnitentia

Surgentem dextro monſtravit limite callem.
Sertis adhuc? Laſſumque caput compage ſoluta
Oſcitat heſternum, diſſutis undique malis.
An paſsim ſequeris corvos, teſtàque lutoque
Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis?

Perſius.

9 Ex tempore, ſed non tempori vivit, quem ſerò pœnitet: igitur ductus, ſeu potiùs ſeductus fiduciâ ambiguâ fallacis cogitationis; decidit meritò ab inimicis ſuis inanis: & ubi non eſt tempus cognoſcitur dolus, quia venit mors ſuper illos. Quiſquis huius articulum fatuè operitur, à propoſito ſine intentione fruſtratur. Qui tardè fecit, ſi fecit; diù noluit: vel voluit numquàm; quia renuit accipere diſciplinam & pœnitentiam: quandoquidem ſi mortis articulum expectat, horam expectat, non ut pœnitentiam agat, ſed ut ſuſtineat. Grave & extremum in animæ lamentabili vulnus! Protruditur à tempore, qui protuſit ſtolidè tempus. Audiatur Bernardus. *Miſeria ſempiterna* (ait de *Converſione ad Clericos*, cap. 4. num. 6.) *quando iam pœnitentia haberi poterit, agi non poterit. Ubi enim deerit corpus, actus non erit. Sanè ubi nulla fuerit actio, nec ſatisfactio quidem ulla poterit inveniri. Quocircà pœnitentiam quidem habere, dolere eſt: nam pœnitentiam agere, remedium* doloris eſt. *Hæc fratres mei, qui pavet, cavet nam qui negligit incidit*: & irrevocabiliter incidit ibi, unde non valet emergere.

Pœnitentia agenda, non patienda & quare.

Bernard

Periculum agnovere, qui Decidæ, dixeruntque Apoſtolis: *Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ad illos: Pœnitentiam agite.* Non ſufficit pœnitentiæ materia: addenda eſt forma. Forma apponitur, ſi pœnitentia agitur; qua remedium doloris criminis, quin pœnitens attendat in vexationem doloris: dicitque Petrus à reſipiſcentibus pœnitentiam fieri, nequaquàm pœnitentiam pati; quippe non removet tranſgreſsionis culpam, quiſquis etiam dolenter patitur pœnitentiam: in inferno enim doloribus pœnitentia habetur, ſed non agitur: cuius ſeriem in hac vita ſequitur expectatio vana in craſtinum; cùm de die in diem impœnitentes deducantur in infernum.

Act. 2. à 37.

10 Antequàm cauſam huius diſcriminis pœnitentiæ exprimamus, etiam auſcultandus Auguſtinus. *Qui tardat converti* (inquit ad *Fratres in erem.* ſerm. 71.) *periculum facit animæ ſuæ. Mortem inveniet, quæ ad tormenta deducit. Vitam longam vis habere malam? Diſſoluta & paralytica cogitatio eſt de craſtina cogitare converſione, & hodiernam negligere. Cras, cras. O vox corvina! Corvus non redijt ad Arcam, columba redijt. Ei qui tempus ſenectutis expectat, metuendum eſt; ne dum ſperat miſericordiam, incidat in iudicium: non enim tunc veniam inveniet; qui modò aptum veniæ tempus perdidit. Non poteſt mereri quod petit, qui hic noluit audire, quod vindex iuſsit. Qui tempus pœnitentiæ datum negligit; fruſtrà ante tribunal Chriſti preces effundit.* Patet unde peccator ſibi conſulat; & quanti momenti, ſi pœnitentiam agit. *Pœnitentiam agite. Agite.* Non dicit, *Agatis*, nec *Agetis*, *Agite*. Modò. Dum licet, quippe ni modò, non expedit. *Dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus, & per hanc lucis vitam vacat implere; agendum eſt modò.* Non ſolùm agendum, ſed modò agendum; quoniam animæ periculum, ſi non modò: etenim ſi pœnitentiæ criminoſus deſpicit horam; non aget, ſed patietur pœnitentiam: & dum ſiccine patitur; nec dolore continuo vulneris deletur dolor. *Optimum eſt* (ſubdit Bernard. d. n. 7.) *tunc ſentire vermem; cùm poſsit etiam ſuffocari. Itaque mordeat nunc: ut moriatur, & paulatim deſinat mordere mordendo. Rodat igitur putredinam, ut mordendo conſumat.* Pòſt igitur putris ſanies cordium non conſumitur; quippe vermis eorum numquàm morietur.

Auguſt.

Qui tempus pœnitētię deſpicit, in propriā ruinā ſe iacit.

S. Bened.

Qui deſpicit horam, non agit, ſed patitur pœnitentiam.

Bernard

Interna ut ſolent villoſi rodere vermes.

Manil d

11 Innuit Aſſertor N. Cecidit ſuper aliquot turris Siloë, & interfecit eos: ac de illorum ſtrage mœſtis, dixit Ieſus: *Si pœnitentiam non egeritis, omnes ſimiliter peribitis.* Agi pœnitentiam monet, ne ſimiliter pereant, niſi agant. Unde ergo *ſimiliter*? Ex clade elucet. Super quos turris cecidit, ſubitò mors prævalens occupavit: & in morte *ſimiliter* dicitur, ubi non acta, pœnitentia protrahitur; quippe qui converſionem uſque in ſenectam extendunt, vel dato tempore, cuncti repentè moriuntur. Expectant quod habent tempus ad reconciliandam gratiam, & mors irrepit latens, quam non expectant. Perierunt, & paſsi ſunt. Amiſſerunt vel dolentes gratiam; quia non egerunt, ſed paſsi ſunt pœnitentiam. Cur ergo *ſimiliter* peribunt; ſi pœnitentiam patientes, pœnitentiam non agunt? Eſt diſcrimen ſingulare inter actionem & paſsionem pœnitentiæ. Qui patitur, cognoſcit dolorem, ſed non crimen. Qui agit; pondus criminis perficit

Luc. 13. 5.

Quodnā diſcrimē inter actionē & paſsionē pœnitentiæ

cauſam doloris : cognoſcit : peccaſſe ; doloſque pœnitet, ſeſeque affligit ; quippe iniquitatem ſuam ipſe iniquitatem cognoſcit, & coram oculis collocat, ut dolore continuò contra non habeat. Qui patitur, etſi doleat, violenter, invitè ſuſtinet : non dolorem pateretur, ſi effugere poſſet. Qui agit dolorem eligit, ut patiatur & remiſſionem criminum pœna voluntaria deprecetur : ſiquidem ni voluntarium, haud quit conducere ad meritum, ut remittatur delictum : Salvatorque N. ne pereant, altè commendat ; non ut patiantur pœnitentiam, ſed ut agant ; ut conſequantur ex gratia reconciliationem Numinis, cognitione criminis, verecundia erroris, officijs pœnitudinis, & obſequio voluntario actæ mortificationis : igitur qui patitur pœnitentiam, habet ſanequàm dolorem ; ſed cum dolore ex doloribus numquàm indulgetur crimen.

Infirmitates dormientem excitant in converſionem.

12 Perire dicitur, ubi in huiuſmodi pœnitentiam ſludetur. Immittit ferè Dominus uti animarum ſtudioſus, variarum pœnarum anxietates, languorum mortificantes labores ; ut eorum & preſsi & oppreſsi vi, pœnitentiam ſuſtinentes, convertantur citò ad cor : & dum hoc dolores gravant & verant ; quam invitè patiuntur, pœnitentiam agant ; uti contigit in languore infirmitatis, vel in periculo mortis : ipſi enim cupiunt à Numine plecti, quippe ab illo vel ſupplicium non inſuave. Unde afflicti, illi dicebant : *Miſerere noſtri, aut in tuo flagello vindica iniquitates noſtras.* Haud iſtiuſmodi cogitatio latuit Ethnicos. Ille alius improbus, apud Petron. in *Satyric.* pag. 32. *Qualibet ſævitia* (inquit) *pœnitentiam Iudicij tui puni. Satis magnum erit miſero ſolatium, tuà voluntate cecidiſſe.* Milites Alexandro, apud Curtium, *lib.* 10. *cap.* 4. *Si mortem meruiſſe iudicas ; ſaltem miniſtros ſupplicij muta.* Claudian. de *Bell. Gildon.* v. 123. *& pœnæ mutate genus, & alio caſu.* Ovid. 2. *Metamorph.* fab. 1. *Liceat,*

Iudith. 7. 20.

Petron.

Q. Curt.

Igne perire tuo, clademque auctore levare.
Sed precor, ut poſsim tutiùs eſſe miſer.

Ovid.

Idem. 5. *Triſt.* Eleg. 3. v. 34. Virgilius denique, 5. *Æneid.* à v. 690. ſuccinit:

Deus vel in ſupplicio lenis.

——— ——— *Eripe letho ;*
Vel tu, quod ſuper eſt, infeſto lumine morti,
Si mereor, demitte : tuaque hìc obrue dextra.

Virgil.

Fulminat in peccatores Dominus, & nonnumquam piè, ut ſaltem frugi redeant ex infirmitate, de qua cor dolet, ſed cauſæ infirmitatis non pœnitet : attendit enim ad exitum pœnæ, nequaquàm vitæ ; à quo totius momenti momentum. Converſionem infirmi dolor ſolicitat, & adhuc dolens tempus converſioni expectat ; cùm tempus non ſit, & ſit dolus falsà ſpe. Patiuntur & à Deo, ut convertantur, doloremque pœnitentiæ patiuntur, renuentes vel tunc pœnitentiam agere. *Induraverunt facies ſuas ſupra petram, & noluerunt reverti.* Inſipientes corde, quia quæ patiuntur, ſaltem conformatione poterant agere : pereuntque miſerabiles, quia pœnitentiæ dolorem patientes, vel in extremis, ad recuperandam gratiam, nolunt agere dolorum pœnitentes, pœnitentiam : de quo Dominus iraſcitur in ſummum, quippe ex neceſsitate noluerunt formare obſequium.

Ierem. 5. 3.

Qui pœnitentiâ valens neuegit, æger non agit.

13 *Apprehendite diſciplinam, nequando iraſcatur Dominus & pereatis de via iuſta:* dicit Pſalmographus ; eò quòd Deus in peccatores uti vindex iraſcatur, ſi diſciplina vulnerum in remedium non ſuſcipitur. Ille apprehendit in ægrotantium ſalutem, modò in medicinam ſaucius diſciplinæ non apprehenderit dolorem ; præoccupatà facie vindicis in confeſsione, ne inveniat quod damnet ex ratione iudicij : etenim cùm crimen quod viderat, ex lachrymis non inveniat ; ſi diſciplina apprehenditur, non iraſcitur. Nil iudicat criminis, quod iudicatum à nobis : diſciplinaque apprehendenda, ſi ſint flagitia ; ut caſtiget ex crimine pœnitudine fletus, nequando iraſcatur Dominus. *Apprehendite :* Quidni, *Suſcipite* ? In diſcrimen actæ, aut paſſæ pœnitentiæ. Pœnitentia acta eſt ex humilitate : pœnitentia paſſa ex humiliatione. Humiliatio fit diſciplinà ſuſcepta ; ſed humilitas, apprehenſa ex criminis cognitione diſciplinà : hancque commendat David apprehendi, interveniente crimine ; in ſoliditatem pœnitentiæ : quandoquidem ſatius, quòd humiles, apprehensà diſciplinà, pœnitentiam agant ; quàm quòd ſuſceptà humiliati à corrigente ſuſcipiant.

Pſalm. 2. 12.

Deus non punit punitum à pœnitente.

Quæ pœnitentia humilitatis, & humiliationis.

14 Iudex diſciplinam apprehendit, ſi obnoxius ſceleri prætermittit ; ut ex pœna pœnæ cognoſcatur cauſa, & agatur pœnitentia. *Miſeria eſt* (ſubdit Bernard. *n.* 12.) *ut humiliatio in humilitatem tranſeat, neceſsitas in virtutem.* In pœnitudinem à Domino dolor immittitur : ſummèque excandens iraſcitur ; quoniam adhuc immiſsà diſciplinà, nec ulla à patientibus agitur pœnitentia. Via iuſta eſt, ne homo pereat ; quòd ex humiliatione in humilitatè tranſeat, atque virtutem pœnitentiæ ex ipſa neceſsitate conſtituat : quippe aliàs virtus pœnitentiæ erit ex dolore materialis pœnitentia ſine virtute. Diſciplina quæ non apprehenſa, in converſionem immittitur ; ſed æger cenſet, adhuc tempus eſſe ut convertatur. Angores præſtantiſsimè in dolorem doloribus premunt cor ; ſed a via recta pœnitentiæ recedit, quia amplioris temporis fovetur ſpes, ne arripiat diabolus ; quoniam in fletum eſt tempus : peritque anima, & Dei accenditur ira ; quippe noluit peccator apprehendere diſciplinam, etiam Numine mittente dolorem in pœnitentiam. Diſcant, qui neſciunt, cur immiſſæ infirmitates : nec convertuntur vel in articulo mortis Cecinit hìc Paulinus, v. 2.

Bernard.

Perit peccatrix anima, pœnitentiæ fiduciâ.

Diſcite iuſtitiam, rectoſque capeſſere mores ;
Ne quando meritò Deus iraſcatur in orbem,
Si careant lecto pavidi formidine lethi:
Voſque via iuxta iuſtè pereatis abacti.

Paulin.

Quid tunc opus in opere ? Quoniam priùs totum ad pœnitentiam infectum, nihil facere. Peris cogitatione, & peribis ſpei ambiguæ vafritie. Quod facis, fac citiùs, ne volet tempus, & non ſit, cùm ſit ſpes. Quo tendit ſine tempore & corpore pœnitentiæ cogitatio ? Si aliquando, cur non modò ? Quod non eſt hodie, cras minus aptum erit. Da mihi hodiernum, ſume tibi craſtinum ; ſi arridet damnationis periculum. Acchiles Bocchius, *Symbol.* 120.

Fiat citò quod opus facto.

Tam nobis brevis eſt ætas, præcepſque iuvēta:
Et dum floreſcant, conſenuere roſæ.
Ergo age, dum potis es, præſentibus utere, ne cras
Expectes. Si vis diſcere, diſce hodie.

Achill. Bocch.

DIDASCALIA V.

Euchariſtia Sacramentum ſæcularium oblivio delitiarum.

1 EXcerpſimus ex Cypriano, de *Cœna Domin.* Alexipharmacum in carniſprivio apponitur, ne incautus homo colore vel fauciatur, vel labatur, unde non poterit ſurgere ; quippequàm exitus mori.

Aſpice quos mittit humus formoſa colores,
Tædia ſi miſeræ ſint tibi luxuriæ.

Propert. 1. 2 à v. 5.

Bacchanalia, *Fugalia* olim dicebantur, ut dicemus in *Ephemer.* 17. *Martij.* Quid non liberum in huiuſmodi theatro ? Cuncta nutriebantur otio. Modòque feſtiva, & Numini ſacra, ſi celebrantur & præcipiti fugà ; aliàs ſubdolè quaſi ſuavis in animas ignis ſurgit ; qui niſi lachrymis extingui omninò non valet. *Flamma ſæva* (inquit Apuleius, 2. *Metamorph.*) *parvo quidem primo vapore delectat ; ſed fomento exæſtuans, immodico æſtu, œſtro & aſtu in hauſtum adurens incautos, tamquàm Satyrum ad lumen impellit.* Unde illius otioſi in delitiarum caſtris, ſerò dolor.

Carnis Bacchalia dicta Fugalia.

Apulei.

Regnum ſunt Veneris.

Uror, & in vacuo pectore regnat amor.

Ovid. 1. Amor. 1. v. 30.

Qui uri non curat, accedat : redactus in favillam, cognoſcet flammam. Uri non poterit, ignem modò non tetigerit. In cogitationum quidem fuga, ſopitur amanti frigida flamma. Alias latet in perniciem illecebra.

——*Totoque in pectore Troia eſt.*

Stat. 2. Achill. v. 183.

2 Aſtipulatur cogitamini Stoicus Cordubenſ. Adepti (infit, *Epiſt.* 168.) *multa mala paſsi ſunt : maiorque pars miratur ex intervallo fallentia ; & vulgò magna pro bonis ſunt. Bonùmne quod invitat animos, & ad ſe vocat? Statim opponitur: Quid ſi invitat quidem, ſed in perniciem ? Scis, quàm multa mala blanda ſint.* Invitatur Eva ſuperiore excelsà felicitate, ſed à dæmone. Malum blandimine deauratum in malum, quamvis oculis pulchrum : dæmonque aſpectu conſtruxit dolum ; quoniam dum illa concepit oculis maiorem felicitatem, invenit invitata felicitatis perniciem. Aſtu dæmon invidus ſubornavit illecebram, ubi oculus Evæ deprędatus eſt animam. Diabolus enim ſubſternit animas, ubi his diebus fugalibus facit ad ſpeciem volitare delitias : igitur per fictum ad extrà gaudium, in exterminij incommodum ; diſponit animas pati, ac neſcire periculum, dulci lenocinio erroris. Sunt itaque illi mille nocendi artes.

Senec.

Geneſ. 3. 6.

Et in perniciem illecebra.

3 Cogitatur in carniſprivio à diabolo, quod olim in Molochi ſacrificio. *Cùm idolum eſſet ignitum* (ait Adrichom.) in *Theatr. Terræ Sanct.* in *Ieruſalem*, n. 186. & Kircher. in *Panth. Hebræor. Syntagm.* 4. cap. 15. Noſque latè in *Ephemerid.* 19. *Decembr.* à n. 3.) *tunc impiiſsimi parentes, crudelitate incredibili chariſsima pignora ſua, deteſtabilibus hiſce complexibus, cremanda tradebant. Ne verò in horrendis illis tormentis, miſerabilis puerorum clamor exauditus, parentum viſcera poſſet commovere ; tùm etiam ut gratius idolo fieret holocauſtum, ſacerdotes quandiù durabat, rauco tubarum clangore, ac ingenti tympanorum ſtrepitu, undique æthera & aera replebant.* Peſsimum dum extruitur ſtrepitus, ut nec doloris pereuntium clamor eſſet auditus : il-

Et inſidiæ.

Adrich.

Quid in ſacris Molochi.

illorumque lamentabili exemplo, removerentur præſentes, & quantocyùs ab idolo; in cuius turpiſsimæ, diræ adoratione exurentis imaginis (inter tympana, ſiſtra, crotala & crepitacula) neque gementium audiri poterant voces; ut per ictus vulneribus ſauciam aurem, corda moverentur puncta in inditam compaſsionem: dum uſti ducti adoratione mendace, traditi plorabant igni. Hi imitantur Proteum illum impoſtorem Philoſophum Peregrinum (ut ait in eo, Lucian. & Briet. *Ann. Chriſti*, 76. & 165.) qui in Olympijs ſpectaculis, inſiluit in rogum, quem conſtruxerat ex odoriferis lignis, ductus vanâ gloriâ, mancipium & holocauſtum dæmonis; captus mente: quaſi ignis ex rebus aromaticis non eſſet ignis, nec periret, quo gauderet.

Quis Peregrinus Philoſophus?

4 *Qui ex Deo eſt, verba Dei audit: proptereà vos non auditis, quia ex Deo non eſtis*: dixit Servator ambientibus culpam, & ſeductionis errorum intendens reſipiſcentiam. Quid illi? Reſponderunt: *Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?* Revocare errantes ſollicitat à periculo, in quo ſanè perituri; ſed illi nullo modo aſſentiuntur veritati: igitur capitonibus, refractarijs idem eſt, audire verum, ac videre dæmonium. Audiunt veritatis voces. Cur igitur dicitur: *Non auditis?* Quia audiunt quid loquitur, quaſi nihil loqueretur. Illis perperàm videbatur videre, *benè dicere*; dum errores ambiebant, queis dolo dæmonis peribant: & veritatem audientes non audiunt, dum illorum auribus tympanis voluptatis ſtrepunt; quoniam fragore erroris, tibijsque mulciminis, per dulcedinem (offucias illecebrarum) non percipiebant illas eſſe dæmonium: quem ſeductione uſque in ruinam adorarent; quaſi deſipiendo in delirijs benè dicerent: ſed ſerò cognoſcentes falſam eſſe ſententiam, dum patiebantur ignis ſimulacri inextinguibilem flammam. Hoc idolum adorandum obijcitur, dum ſtultè in perniciem Bacchanalia celebrantur. Offeruntur animæ, Dei chariſsima pignora; ut illecebrarum inſidiãtis idoli conſumat flamma, inter crembala crepitantia voluptatis: quorum fragore cœli non audiuntur voces; quoniam mundus choraules & auletes fraude blandâ, bocculâ ſtridulâ, replet & æthera & aëra. Cremantur in holocauſtum dęmonis; quaſi ex odoriferis, quæ flamma non eſſet ignis. Dicunt, benè dicere, ibi eſſe gaudia, vel experientes tormenta. Malè dicunt, igitur ibi dæmonium, cuius aſtu, quæ vexatio, affectus vellicat, tamquàm eſſet dulcedo: adhuc in paſſionibus inſiſtunt, & quæ audiunt nequaquàm audiunt; quia opturat mundus furioſus auditum, nimio fragore crepitantium tympanorum. Non audiebant.

Ioan. 8. 47.

Verſ. 48

Quàm errantibus odioſa veritas!

Furant homines hoc tempore deſipientes, & furere non cognoſcunt

Certabant molli reſonantia tympana pulſu.

Stat. 7. Thebaid.

5 Hæccine Bacchanalia, mentis rationiſque ludibria, amentium forma, ad phantaſtica invitant gaudia, vel fugacium per charitheſiam aut philtrum infatuantia pectus quippe ad illa impellitur totum vulgus: ſufficeretque vaga ridiculè turbâ; ut tanti plauſi theatri ſugillaretur amentia. Deſcribit, qui præ cæteris inſanior ſtultitiam celebravit, 3. *Faſtor.* à v. 519.

Bacchanalia, permiſſa ſtultitia.

Plebs venit, atque virides paſsim disiecta per herbas,
Potat, & accumbit cum pare quiſque ſua.
Illicque cantant quicquid didicere theatris,
Et iactant faciles ad ſua verba manus.
Inde ioci veteres, obſcœnaque dicta canuntur.
Et ducunt poſito duras cratere choreas.

Ovid.

Interdùm larvæ utuntur nimio ſcommatum ſale, conſperſo pipere, quod quidem exulcerat, quum delectat: patetque in ore riſus, quo excandeſcit in ultionem pectus. *Duris dolor oſsibus ardet*: ut ait Virgil. 9. *Æneid.* v. 66. quippe iuxta Homerum, 8. *Odiſſ.* v. 317. audiuntur *ridicula ſed intolerabilia*. Pungenteſque voces, *Inter convivia ſales*. Lucan. ad *Piſon.* v. 126. Scabies eſt, vel ſcalpendo, prurit. Unde Horat. de *Art.* v. 451. accinit:

Virgil.

Homer

Lucan.

Offendam in nugis? Hæ nugæ ſeria ducunt
In mala: deriſum ſemel exceptumque ſiniſtrè.
Fanaticus error.

Horat.

Plures plorarunt, quæ riſerunt: igitur *Facetiæ acerbæ & aſperæ*; ut obſervat Tacit. 5. *Annal.* cap. 2. & 15. cap. 68. de quo egimus, *Tom.* 5. *T.* 9. *à n.* 58. Siccine exultatio Bacchanalium, in quibus vel cordati ſopiunt conſilium, iudicium & intellectum; dicentes laxationi adeſſe carniſprivium, promptâ excuſatione; quippequàm ſi delirium, *Ludens feci*: nec prudentiæ audivi voces & monita, propter mundi debacchantis crotala & tympana. Fac Domine, tot inter crembala ut audiant corda; & enarrent univerſa mirabilia tua. Fecit, mundum educens è malorum illecebris (poteſtate eximij amoris, exhibentis panem intellectus, deſcendentem de cœlo) ut mens & ratio reſtituerentur fanatico mundo.

Sales cū pipere graves.

Prov. 26. 18.

Cur Eucharistia panis intellectus?

6 Totus articulus exponitur typicè in elargito tempeſtivè Manna, quando furor concupiſcentiæ carnium præoccupavit cogitationes filiorum Iſraël. Fauti tot gratijs à Deo, minimè, ut par erat, reſponderunt beneficio. Ægypti ſomniabant felicitatem, quin in illa cogitarent ſervitutem. Strepitus tympanorum & choraularum, obturavit auditum, ne perciperent auribus gemitus compeditorum. Unde dixerunt Moyſi: *Cur eduxiſti nos in deſertum iſtud? Utinam mortui eſſemus in terra Ægypti, quando ſedebamus ſuper ollas carnium.* Alapide hìc. *Notat* (inſit) *ingluviem voracem craſſæ plebis.* Leonard. Marius: *Per carnium ollas vana vanorum gaudiorum ſignatur lætitia, & futilium complacentia; quorum illecebris iacebant in ſervitute, conante Domino illos removere ab ollis.* Opportunè in huiuſce temporis inſanias. Iurè vernaculè dicitur: *Carnes-tolendas.* Dominus concupiſcentium in deſertum concupiſcentiam audivit, & appetitum exprevit; conſtituitque alexipharmacum efficaciſsimum, ut cunctarum obliviſcerentur illecebrarum, per quarum ſpeciem, percellebantur in præſentem furorem. *Ecce ego pluam vobis panem de cœlo.* Quorsùm panis, ſi carnes deſiderantur, ut ſatietur ingluvies? In oblivionem delirarum cogitationum, erga concupiſcentiam titillantium delitiarum, quæ illorum ſopiebant mentem; ut vel liberi detinerentur intra diram ſervitutem: & cùm ab illis ollæ carnium avidiſsimè petuntur, panes de cœlo in ſalutem ictæ cupiditatis miniſtrantur; quippe coràm pane deſcendente de cœlo, cunctarum futilium mundi delitiarum fit oblivio. Hinc vulneri pravi deſiderij ſuaviter apponitur medicamen in præſentiorem & præſtantiorem ſalutem: igitur nulla delitiarum erit concupiſcentia; ubi pane cœleſti nulla illecebrarum memoria.

Exod. 16. à 3.

Alapid.

Leonar. Mar.

Verſ. 4.

Cunctæ cupediæ ſepultæ pane Euchariſt.

7 Manna conſtat typus Euchariſtici panis, & virtutis præſentioris. Qua de cauſa dixit Ieſus: *Non ſicut manducaverunt PP. veſtri Manna.* Altius diſcrimen, in latrantis ſaucij appetitus ſanitatem, in re & modo, quia verè panis qui deſcendit de cœlo: qui quidem palàm exponitur, adorandus oſtenditur, ubi mundus prolubijs delirat, & in nocuas delitias affectum laxat; quia potentiſsimum pharmacum, in mundi phrenetici toleratum delirium: etenim videns illum riſu Sardonico mori, & deſipientiâ perire; ut valeret & rideret in mentis atque cognitionis pignus, cibavit illum amanter pane vitæ & intellectus. Hinc exponitur panis cœleſtis, dum carnis ſolicitatur ingluvies. Exponitur Euchariſtiæ Sacramentum in celebratione carnium, pro quarum illecebris & delitijs, mundus furibundus debacchatur impos mentis: igitur hoccine Eccleſia tempore lubrico oſtendens divinum cœleſtem panem, obtinet in fanaticis vel furoris oblivionem, lædentis vagantium cerebrum, phantaſijs vellicantium illecebrarum; quæ quidem meditatæ à dæmone, mundi vafritie;

Ioan. 6. 59.

Quare dum fervent Bacchanalia exponitur Euchariſtia

Ut caperent mentem illecebris petulantibus altam.

8 De annulis affabrè factis à Moyſe, diximus, *Tom.* 7. *T.* 5. *D.* 7. *n.* 6. & fusè ex Rabbinis in *Ephemerides* 30. *Auguſt.* à n. 2. Erant annuli memoriæ & oblivionis. *Proinde Moyſes* (refert Petr. Comeſtor in *Exod.* cap. 6.) *tamquàm peritus Aſtrorum, duas imagines ſculpſit in gemmis huius efficaciæ, ut altera memoriam, altera oblivionem conferret: cùmque paribus annulis eas inſeruiſſet; oblivionis annulum Æthiopiſſæ dedit, alterum ipſe tulit; ut ſic pari amore, ſic paribus annulis inſignirentur.* De Fontibus memoriæ & oblivionis, ex Plinio, Maiolo & Raviſio Textore; dixi alibi: ſicut de Galactite gemma, qua evaneſcit Memoria; *Tom.* 6. *T.* 5. *D.* 1. *n.* 9. Moyſis gemma ficta, in Bacchanalibus profectò neceſſaria; & in Euchariſtiæ aſſeclis videtur verus effectus, dum ſumitur à cordis affectu contrarius annulus. Contrarius, & mirè; quia oblivio ex oppoſitione memoriam gignit, & memoria viciſsim oblivionem parturit. Intelligitur modò illud: *Memoria memor ero*: etenim memoriam gignit aliquando oblivio, & econversò. Ovid. 15. *Metamorph.* fab. 10. ait:

Mitoan Carm. de Vitijs

Comeſt.

Annuli Moyſis.

Tren. 3. 20.

Nam memoro, memorique animo pia verba notavi.

Ovid.

Æthiopia notâ nigredinis, eſt offuſcatio humanæ mentis ex mundi delitijs: non enim eſſet locus oblivioni, ſi recordaretur cœli: à quo quidem deſcendit cœleſtis per Moyſen panis, ut gratiam adipiſceretur oblivionis: qua de cauſa inſeritur quod pretioſum in annulo aut circulo; quippe tam memoria, quàm oblivio, perfectio: quam ſanè experitur anima, ubi in triduo carniſprivij fidelibus oſtenditur Euchariſtia: nectunturque annuli & memoriæ & oblivionis, tamquam gemmæ auguſti Sacramenti & admirabilis; etenim coram memoria Euchariſtiæ ſacræ, ineſt oblivio cunctarum delitiarum Æthiopici mundi. Gemma eſt memoria: etiam oblivio eſt gemma, incuſsis cœleſtibus imaginibus, quas devotum ſervat pectus; igitur dum colitur addicto corde Euchariſtia; vel in Bacchanalijs, illecebrarum mundi nec memoria. Neceſſarium eſt, quod mens unius recordetur, ut alius obliviſcatur.

Coram Euchariſtia, mundi nulla memoria

Sic in gemmis utriuſque annuli, anima exardeſcit pari amore: igitur furentis mundi obliviſcitur; quoniam ſacramenti Euchariſtiæ recordatur. Deliria, pabulum furoris deſerit; quia panem intellectus cognoſcit. Iam non memor memoriâ, mundi obliviſcens reſonantia tympana; videns gemmarum pretioſitatem, ex Euchariſtia ſingularem amorem: ſiquidem cordis ſingularis amor, dum oblivione fit memor: Euchariſtiâque ſacra triumphat de mundi memoria.

Loti proprietates Plin.

9 Sæpe diximus de Loto, ſed in propoſitum, notanda relata à Plinio, ſuppoſito effectu oblivionis patriæ; de quo nobis dictum ſæpè. Voluptati Deorum natam aſſerit, ſubditque *lib.* 22. *cap.* 21. *Folia eius oculorum cicatrices & nubeculas diſcutiunt. Eſt & Lotometra, quæ fit ex Loto ſata: ex cuius ſemine in Egypto fiunt panes à paſtoribus. Negatur quicquam illo pane ſalubrius eſſe.* Elucet plus in Euchariſtia animarum ſalus, & panis quàm ſaluberrimus: igitur illuminat oculos, in quibus inſunt mundi vulnerum cicatrices, nubecularum obſtacula in perfectas ſenſationes; cum ſine pane lotico cæcitatem amarent, eo quòd lumen in tenebris non viderent. Datus panis efficacior loto, à quo ſtatim medicatio, mundano cognito dolo: igitur diſcutiens ab oculis cæcitatem, excitavit memoriam, in mundi voluptatum vellicantium oblivionem. *Quid enim bonum eius eſt? Et quid pulchrum eius, niſi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Vocat virgines; vini & frumenti memoriâ, mundi furioſi fugientes: igitur ni obliviſcerentur, clarè videntes, huius ſubdolè blandimen; animæ paterentur incurſantium plorabilem corruptionem: à qua liberantur pane lotico cœleſti; permanentes ex memoria & oblivione, in integritate vitæ. *Profert anima irrigata Sacramenti dulcedine* (ait D. Thom. *Opuſcul.* 58.) *flores virtutum, frondes bonorum verborum, & fructus operum.* Totus fructus ex hoc fructu, panem loticum habentibus in eſcam, quouſque perveniant in æternam vitam: igitur per panis ſpecialiſsimum donum, qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Suffragatur ſententiæ de Loti proprietate Diodor. Sicul. *lib.* 1. *num.* 21. & *lib.* 2. *num.* 1. *Copioſè ibi Lotus creſcit* (ait) *unde panem Ægyptij ad naturalem corporis indigentiam explendam, conficiunt; hac vitâ per multas ætates ductâ ad fructus cibis aptos.* Fructus apti cibis, in vota immortalitatis; igitur beneficio huius memoriæ, proprietate Loti, ad patriam tranſeunt oblivione patriæ.

Cur panis ex Loto confertur Euchariſticus panis.

Zach. 9. 17.

D. Tho

Fructus Euchariſtia.

Diodor Sicul.

10 Hercules victor in curſu ab Ethnicis fingitur ingenioſè in difficili certamine, raptis tribus pomis, ſpecie aureis proiectis à ſuperato dracone. Adi Pier. Valer. *lib.* 54. *cap.* 2. ubi infit: *Mala illecebrarum indicia*: & indicia mala, ni proiecta. Achilles Bocchius in rem ſuccinit, *Symbol.* 55.

Pier. Valer.

Imago Herculis.

Magnanimi Alcidæ vera & ſapientis imago
eſt,
Aurea qui victo poma dracone tulit.
Nempè draco in nobis nihil eſt, niſi dira
cupido:
Extinctâ hac, triplex illicèt extat honos.
Comprimitur furor.

Achill. Bocch.

Hæc poma iſthoc in tempore, oſtenduntur à gula, à cupidine & libidine, miniſtris & diabolo & mundo & carne. At vincentis triplex quaſi Alcidæ fulget honor; quippe comprimitur furor: triumphuſque conciliat decus illuſtris laureæ, ex victoria inimicorum & tricipite dracone. Idem ipſe ſignat ad triumphum originem, ferreum pingens quadricuſpidem muricem, ex cuius quatuor partibus prodibat ſerpens. Latinè *Tribulus*; Græc. *Murex.* Hiſpan. *Abrojo de guerra*: qui tetragonì formâ, quo cuſpis una ſemper in cœlum erecta. Conſule Vegetium, de *Re militar.* lib. 3. Explicat Bocchius, d. *Symbol.* 134.

Euchariſti, collet animæ calunt.

Sicut enim in trinas acies cadit alma fi-
gura,
Una itaque trium laterum patet inclyta
cuſpis.
Quatuor ex medio ſerpentes orbe figuræ,
Quos proferre vides caput.

Idem.

Præclarum hieroglyphicum delicans animæ ex inimicis ſerpentibus triumphum: igitur victrix floret, ſi tres humi validè figit, & in cœlum ſursùm reſpicit: in cœlum erectio mẽtis, ſtimulo cordis; inimicos conculcabit, quippe propter cœlum eorum iacula deſpexit; quin à cœlo removeri poſſet. Inde animæ triplex honor; quippequàm rexit in amorem amor.

Et illa victrix ſtat.

11 Amor olim poſitus in compedibus. Brixian. verb. *Amor*, n. 64. & Otho Vænius, Amor. *Emblem.* 37. & 45. Huiuſmodi amoris forma, Effectus Euchariſtiæ in carniſprivio ſunt ſigna. Mundus cor, atque mentem vocat inſidioſè in tympana; in quorum crepitu curioſè latent embolia; ut cedat cogitationem, qui præbuerit aurem, & miſerè pereat, modò ſe moveat: quod quidem cavit Uliſes ligatus ad navis malum, ne poſsit moveri ad voces dulces Sirenum, illicijs inſidioſis delitiarum; de cuius articulo Lycophron. in *Caſſandr.* & Natal. Comes, 7. *Mytholog.* cap. 13. Non enim tanti eſſet in virtute non audire, quàm audire, & ſurdum eſſe. In huiuſmodi præcipitem furorem, ne homines ſuffocet illecebrarum mulcimen, oppoſita eſt Euchariſtia, qua liberari poſſunt ab amentia, per opus, demonſtrationem amoris, in ludibrium & odium huius fanatici temporis. Odium exercet homo in ſtolidum mundum; erga Euchariſtiam amoris exceſſum, vel mundo glotorante, & in vulgus impellente. Cor charitate ſaucium, non ſolùm diligit, ſed & periculum cavet: amorque eius viget & vinctus compedibus, ut ad ſtrepitum mundi nec ſit poſsibilis motus. Ligatur præſentiâ Sacramenti cor flagrans, plus quàm vinculis, amore. Tempus invitat in libertatem; amor verò in dilecti ſervitutem: igitur oſtendit in compedibus ſtudiò obſequioſo officij, etiam nec poſſe ad mundi ſonum moveri. Dixit Pſalmographus: *Deus in medio eius: non commovebitur.* Maluend. *Elohim in intimo interiori eius: non amovebitur. Non nutabit, vacillabit, labetur, concutietur, nec aliquid mali patietur.* Gratia deſcribitur Euchariſtiæ, ubi Chriſtus ſedet in hominis corde: quippequàm ibi internè & intimè manet, ne anima tot impulſibus amentis mundi vacillet: equidem cùm virtus à ſacramento, in deliria temporis & moto & commoto mundo; quantumvis ſonita in voces tympanorum impellatur, dum Deus in medio eius, cor nequaquàm commovebitur. Eſt diſcrimen inter eos, qui habent Euchariſtiam coram oculis, & à quibus habetur in medio pectoris. Ab illis auditus mundi crembalorum ſonus; & penè moti ſunt pedes, atque penè effuſi greſſus: quia cor impulſum ut caderet, cæterùm Dominus ſuſcipit. Aliter, atque perfectius ſeſe gerit impellentibus illecebris, ubi Deus in medio cordis. Demonſtrat nobile amoris ſtudium, atque ſingulare obſequium, dum collocat in compedibus, ne in ſtrepitus mundi ullus ſit motus: igitur in vinculis licèt impellatur, non inducitur in fraudem; quippequàm in compedibus nec poteſt movere pedem.

Amor in compedibus.

Euchariſtiæ amore, in mundum nequit anima moveri.

Pſ. 45. 6

Maluéd

12 Magnes ſi apponitur ignis calori, cuncta circumſtantia tremunt. Adi Berchor. lib. 11. *Reductor.* cap. 94. & Ioann. Baptiſt. Portam. 7. de *Magia natural.* Hæc conditio efficacius claret in amantis corde, quàm in ipſo magnete. Euchariſtia magnes amoris eſt, quod aſtruit illectum hominum cor: à qua nequit removeri, illicijs, delicijs mundi: equidem dum cor amore inceditur, & eius igni Euchariſtia ſacra imponitur; mortis cunctis, tractum cor non commovetur; nequit enim moveri, ubi videt cuncta mundi coram Sacramento perire, & ad ruinam ſine ceſſatione tremere; quoniam mundus

Magnetis conditio.

Euchariſtia quomodo magnes amoris?

— Sordibus obſcœna proluit illuvie.

Raviſ. Text.

Cor tunc vallatur amiantho, de quo Athanaſ. de *Incarnat.* Domin. ſubdit: *Quod quidem fragile, amiantho circumvolutum, comburi non poteſt.* Fragile ſanè cor hominis, quod mundi ſeducitur vafris delicijs; maximè in horis Bacchanalium, quibus Venus varijs cupedijs excitat incendium: quo intuitu apud Chartar. de *Imaginib. Deorum*, cùm dixiſſet: *Idem Gratiarum Numen atque Horarum*; pag. 343. ſubdit: *Stabat Dea in curru nuda, ardentem facem pectore, dextrâ mundi figuram, ſiniſtrâ mala aurea tria ferebat.* De his Hercules victor, ut præmiſimus, *num.* 10. Reſtat utique fragile cor, in quod hoſtium valida invehitur vis, quæ quidem manent ſine viribus, ſi homo amiantho Sacramento vallatus: igitur his horis, mundi gratijs, nec flamma nocet, nec in buſtum fax impellit, nec incendio aduritur, neque commotus movetur. Roboratur in oppugnatione ſacramento Euchariſtiæ, pane divino, cœleſti;

Athanaſ.

Amianthi conditio.

Imago Veneris.

Chartar.

Euchariſtia robur fragilitatis.

Ne illum blandis umquàm peritura vo-
luptas
Flecteret illecebris.

Mantuan. d.

13 Cùm Ethnici cognoſcere ſatagerent Salvatorem (in contemptum ſuperſtitionum ſpecimen) dixit ille: *Nunc iudicium eſt mundi, nunc princeps huius mundi eijcietur foràs: &* (pro *Quia*) *ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipſum.* Omnia cum mundo averſa, & modò tracta? Mundus perit, & exiſtit; princepſque illius diabolus eijcitur foràs, qui in eo ſtruit uſque in cumulum pro præcipitijs decipulas? Utique, præſentiâ efficaci, ſalutari ſacramenti, technarum & circumventionum obice. Euchariſtia homines ad mundi ſiſtra ſurdeſcunt, diaboli crotala, memoria ſublimiore obliviſcuntur: diabolusque eijcitur foràs, & de mundo hoc tempore fit iudicium; quippe ſi Euchariſtia ſtrepitus deſpiciuntur, & princeps & mundus pereunt. Graſſantur, ſi locus datur in cordium captionem, ferentes in retibus cupediarum mulcimen: igitur

Ioan. 12 à 31.

Et pro Quia.

ſeductus blandiminibus audiet vellicantem petulcum mundum; qui non ſatagit foràs citò eijcere dæmonium. Ut hic è corde eijciatur, & ille faſtidiosè peſſundetur; eſt præventa medicina. Quænam ergo? *Ego ſi exaltatus fuero à terra.* Exaltatur Chriſtus in cruce: exaltatur in ſacramento Euchariſtiæ, dum eius memoria colitur & præſentia celebratur: apponitur remedium, in mundi & diaboli damnum, dum oſtenditur ad populum: utriuſque & iurè fulminatur iudicium; quoniam ſimulac videntur ſacramentales ſpecies, evaneſcunt in fumum & mundi & diaboli fraudes. Capta multorum corda, utriuſque veteratoris panurgiâ; quippequàm audita crotala. Modò gemunt, quia in cautionem nota vafra calliditas; & fauſtè eijciuntur foràs: equidem cum Chriſtus auguſtum Euchariſtiæ ſacramentum (ne nocerentur) hominum inſtituiſſet alexipharmacum, palàm oſtenſa ac adorata Euchariſtiâ, traxit ad ſe devia corda: & ita amoris vinculis, dum ſedet in medio pectoris; ut in illorum fraudem inſidioſam & vafritiem, non invenirent hoſtes niſi oblivionem. Ita cordium in utrumque tædia, ut illorum phantaſiæ delitiarum nec ulla memoria: & exprimente gemitu; quantum doleat, ſi aliquando decepta à diabolo & mundo.

Audit mundū, qui à ſe non curat eijcere dæmonium.

In oblivionem Bacchanalium expóni turSacramētum.

14 Hæc converſio ad gratiam, & veram ex cœleſti panem vitam; quippe hominum utilitati, prædicta uti meditata divino, ingenioſo amore. *Convertam* (ait per Amos) *feſtivitates veſtras in luctum, & omnia cantica veſtra in planctum :::. in die illa deficient virgines pulchræ, & adoleſcentes in ſiti.* Unde tanta converſio cordis, ut dies luctus & planctus, quæ impenſa feſtivè in choreis & canticis? Subeſt ratio. *Emittam famem in terram: non famem panis, neque ſitim aquæ; ſed audiendi verbum Domini, & commovebuntur.* Patet modò in virtutem, eiuſque perfectionem illuſtris prophetia, quùm à fidelibus proteruntur Ethnica Bacchanalia. In *Paraphraſ.* Doctiſsimus Sanctius, infit; *Indulſiſtis choris, ludiſque Gentilibus, ad idolorum aras.* Hęc erat fames cupiditatis & inſatiabilis ſitis: ſed mirè converſio facta, quippequàm in contrarium commota corda, quæ conſtruunt planctum & fletum, chorum feſtivum & canticum; ſiquidem meliori fame (non panis utcumque, ſed cœleſtis formæ, in aliena ſpecie) cognoſcunt in dementiam fuiſſe phantaſiæ illuſiones, quas mundus & dæmon exponebant in ludum feſtivitates. Olim fames & ſitis ludicrarum cupediarum titillabat punctim cor: modò ſimilis ſitis & fames, ſed audiendi verbum Dei; quo fit è cœlo, pane excellenti mutatio: igitur divino verbo, mentis illuſæ face, rationis & gratiæ luce; vident & audiunt homines, quę feſtiva, eſſe ludrica & vana; mundi & diaboli crotala & tympana. Iam homines converſi elucent ad Deum, quia felicitatis fucatæ cognita fraus: ductique vi cognitionis in fruictionem ſolidæ felicitatis, deſpicientes embolia mundi ut oblita; quia novo philtro Euchariſtia iam traxerat ad ſe corda. Cum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt omnia quæ poſsidet: ſi autem fortior eo ſupervenerit, & vicerit eum; univerſa arma eius auferet, in quibus confidebat, & ſpolia eius diſtribuet. Fortis auxilio mundi in homines infatuatos prævalebat aſtu dæmon, in curriculo fanatico Bacchanalium. Ni ille vinceretur & eijceretur foràs, cunctis principaretur per phantaſticas illecebras, per vanitatem & inſanias falſas. Ut eijceretur è ſeducto ſiderato mundo, neceſſarius fortior eo. Venit, in Sacramento apparet, dæmonem vincit, mundi conſulens libertati, iacentis ſub ſervitute: unde cùm philtrum cordium Euchariſtiæ ſacramentum, quo dæmonem foràs ad Orcum eiecit; ecce totus *mundus poſt eum abit.* Iam longè Gentilium ludi, & chori Bacchi; cum deficiant virgines pulchræ, & adoleſcentes in ſiti, quorum cor in famen & ſitim auditionis verbi Dei: ſufficiturque luctus, oblitis iam priſcis feſtivitatibus; quippe tribuunt Euchariſtiæ; quæ in mundo principe dæmone, ſacrificabant furori.

Amos. 8 à 10.

Verſ. 11

Sanct.

Quomodò tunc ab Euchariſtia, hominum tracta corda?

15 De auro idolorum (quæ Iacob ſepelivit ſub terebintho) Davidem deſtinaſſe templo; diximus hic *Tautolog.* 5. n. 51. *Dederunt ei omnes Deos alienos, & inaures quæ erant in auribus eorum. At ille infodit ea ſubter terebinthum.* Hæc idola mundi, quæ uti aruli pendent à portantium aure; ſunt mundi gaudia, reſonantia tamquàm tympana, per voces in pruritum captantia corda. Libera iam ſunt in cultum Deitatis, quæ pridem ſub iugo dæmonis, huius convertentia feſtivitatem, in auguſti Sacramenti venerationem, expulſo diabolo, calcatoque mundo: etenim non ſolùm huius idola ab aure pendentia, ſed etiam horum memoriæ in oblivionem ſepulta; quoniam corda, ne vacillent Euchariſtia ad Chriſtum tracta.

Geneſ. 35. 4.

Vitiorū oblivio ex Sacramento.

Quæ

Quærenda nobis illa, illa vita perennis,
Quàm numquàm aſſequitur; qui mundi falſi doloſis
Se ſemel illecebris permiſerit irretiri.

Bocch. d. Symb. 133.

16 Diſcrimen inter Lybiæ accolas & Atlanticos populos, ineſt magnum erga Solis ortum. De illis, ait Munſter. lib. 6. *Geograph.* cap. 40. *Venerantur quidam eorum orientem Solem, occidentem diris imprecationibus inſectantur.* De his, *cap.* 44. *Solem tranſcendentem execrantur, eique omnia convitia ingerunt.* Conſule Raviſ. Textor. 7. *Officin.* cap. 48. In Bacchanalijs eiuſmodi obijcitur nota diſcriminis, inter homines amentes, & mentis compotes; erga Solem Iuſtitiæ, orientem in Sacramento Euchariſtiæ, ut expungat tenebras mundi phrenetici & veteratoris diaboli: igitur recti corde ex præſentia quærunt gratiam, ægrè ferentes abſentiam; & amentes illuſi, odientes lucem, & ambientes fraudem; averſantur ex corde Solem orientem: unde videtur differentia cordium, per affectuum oppoſitorum effectum: ſiquidem cordati Solis præſentiam venerabundi celebrant; dum illuſi illo præſente uſque in ludibrium delirant. Alij his in horis imitantur fontem Garamantum: de quo Geminianus, lib. 1. cap. 33. inquit: *Friget die, ardeſcit nocte.* Longè ſit à cordibus fidelium huiuſmodi hypocriſis, mutatione temporis. Sole in occaſu vel oriente (addicti Deo ſerviunt ei die ac nocte) Stultum eſt, *Quis nos videbit*? Cui nihil abſconditum, clarè videt: ſuntque myſtici Solis venerationis ſigna, ubi ex radijs præſentiæ, in nocte manet memoria. Perſiuat noctù in corde Solis ſigillum, quod per diem gloriosè effulſerat ſuper brachium. *In ea quæ nobis adverſus corpus eſt lucta* (ait Gregor. Nazianzen. *Orat.* 16.) *à Deo numquam oculos deijciamus; ut intelligamus, nos maximos & ſimul abiectiſſimos eſſe: terrenos & cœleſtes, caducos & immortales, lucis & ignis hæredes; prout in hoc vel in illud nobis propendere contingat.* Ergo dum portamus hominis terreni imaginem, portemus ſemper ex Euchariſtia cœleſtem; ut Deo ſervientes obſequiosè ex animo die ac noctę; mereamur fieri conformes imaginis filij ſui: etenim qui per nos imbeciles non valemus; victores exultamus eius gratiâ, & Euchariſtiæ præſentiâ. Raviſ. Textor, poſt *Dialog. Epigram.* 1. appoſitè canit:

Seducit dæmon, ſtimulat caro, mundus adurit:
Solus ego nequeo belligerare tribus.

Munſter.

Diſcrimē in his horis delirantium & prudētium.

Gemin.

Qui ſimul & quanto frigent & ardēt?

Gregor. Nazianz.

Raviſ. Text.

DIDASCALIA VI.

Nec ulla res homini magis proderit, quàm cogitatio mortalitatis.

1 PRO ultimo argumento Didaſcaliarum, in animæ alexipharmacum, ultimum vitæ exponimus argumentum: igitur ubi in vita non vitæ meditatio; non mortem ſed vitam mortuam, æterna ſequitur beatitudo. Hinc Sententia præfata à Seneca ſumpta, 3. de *Ira*, cap. 42. & Menander, in *Oedipp.* accinit: *Vel in iuventute reſpiciendum in ſenectam.* Congruit itaque animæ (ut tradit Iuvenal. *Satyr.* 10. v. 274.

——— Vox iuſti facunda Solonis,
Reſpicere ad longæ iuſsit ſpatia vitæ.

Ex præſenti Tautologia conſtat ſana hæccine utiliſque doctrina. *Venit hora, & nunc eſt.* Nunc mortis felicia tempora; ne ſit ſenſibilis, cùm mortis venerit hora. Antequàm veniat, debet venire cogitationi; ni ęgrè feratur venire: etenim vitæ quæ inimica cogitata; ſi nunc, quæ ventura, venit, recipitur uti amica. Pende quæ leguntur in libell. *Carmin. ſacra.* ubi in mortis meditatione iſthæc, ut altè ſedeant, ſcripta.

Quid veſane tumes, & vano turgide faſtu,
Quæ ſupra te ſunt, quęque negata ſapis?
Falleris, in cinerem priùs hinc ſolvaris oportet,
Quàm te ſidereâ ſiſtat in arce Deus.
In tumulum deſcende priùs, terræque remiſto
Diſce pati vermes corpore, diſce mori.
Mors: melior ſurges, & qui nunc corpore terra
Mortuus es, diſces vivere mente Deo.
Si cœlum ſperas, laudo pia vota; ſed illuc
Gloria non fallax ambitione trahit.

2 *Hebræi* (inquit Novarin. *Schediaſm. ſacr.* lib. 1. cap. 15. n. 81.) *ſuper cadaver collocabant lucernam & vas cinere plenum.* Nobile utique ſpeculum ac ſymbolum didaſcalium. Si adinſtar lucernæ fulget, quid ubi flatu evaneſcit? Cinis prorſus nitens vitalis halitus; equidem flebiliter vertitur & convertitur in cinerem; quicquid ampliorem conciliavit ſplendorem. Si vita quaſi lux eſt, & in morte iam non lux, quoniam extinguitur; neceſſarium, quòd vita finita corpus in cinerem redigatur. Ubi mors eſt, flamma deficit; & in feretro ſtudiò collocatur cinis & flamma; ut mors futura, præſens conſideretur in vita: vita enim, ut exitus ſit vi-

Seneca.

Mendā.

Iuvenal

Ioan. 4. 23.

Nō mors in morte pridem meditata à mente.

Sacr. Carm.

Novarin.

In funere cur appoſita lucerna, & cinis?